

T.V.

beperken door alleen daar te baggeren waar dat toch al moet gebeuren: om een vaargeul op diepte te houden of voor de waterhuishouding. Er zijn echter ook veel plaatsen waar het vervuilde slib wegens bedreiging van ecosystemen en grondwater of opwoeling en verplaatsing van vervuild slib moet worden verwijderd.

"Van vuile bagger tot schoon slib" bevat visies op de aanpak van de waterbodenvervuiling van vertegenwoordigers van de particuliere natuur- en milieubescherming, de verschillende overheden en de aannemerij, zoals die zijn gepresenteerd op het kongres. Nieuw zijn bijdragen over de risico's van waterbodemsanering, het onderzoek en het beleid, en over de technische oplossingen. Vooral de mogelijke alternatieven voor het storten van vervuilde baggerspecie krijgen daarbij ruime aandacht. M.J.

Monitoren

VOS, P. E.A. Natuur- en Milieumeetnetten voor het beleid. Deel 1. Hoofdrapport: het opzetten van meetnetten. Milieubiologie R.U. Leiden i.s.m. het Instituut voor Theoretische Biologie R.U. Leiden. Te bestellen door overmaking van f30,- op giro 82181 van de afd. Biologie RUL te Leiden o.v.v. de titel en het nummer 6-83699.

De rijksoverheid doet nog veel te weinig onderzoek naar de effecten van haar maatregelen. Dat constateerde de Algemene Rekenkamer in haar jaarverslag over 1990. De Rekenkamer deed de aanbeveling alle onderdelen van het rijksbeleid systematisch en periodiek te evalueren. Een aanbeveling die door de Tweede Kamer met instemming is ontvangen.

Ook in het natuur- en milieubeleid wordt in toenemende mate de behoefte gevoeld sneller dan voorheen negatieve ontwikkelingen op het spoor te komen zodat tijdig maatregelen kunnen worden genomen en het beleid op zijn effecten te controleren. Hierbij kunnen milieunetten een belangrijke rol spelen. Meetnetten zijn netwerken van meetpunten in een gebied waar regelmatig metingen aan natuur en milieu worden gedaan. Zulke meetnetten bestaan er al wel in ons land, maar ze zijn vaak slecht afgestemd op de informatiebehoefte van de overheid en van beheerders. Zo is vaak onduidelijk wat de gebruiker heeft aan de meetnetgegevens, die vaak tegen aanzienlijke kosten zijn verzameld. In het onderzoek van de Leidse universiteit is vooral aandacht besteed aan de vraag hoe het verzamelen van gegevens over de kwaliteit van natuur en kwaliteit kan worden verbeterd (minder kosten, betere informatie).

Het rapport is vooral bedoeld als handleiding voor de opzet en het beheer van meetnetten. Als zodanig is het rapport van praktisch belang voor ambtenaren die zich bezighouden met de evaluatie van natuur- en milieubeleid, voor natuurbeheerders en voor onderzoeksinstituten die meetnetten voor het beleid moeten opzetten en beheren. Als meetnetten worden opgezet en gehanteerd volgens de richtlijnen die in het rapport worden gegeven, dan kunnen die meetnetten een belangrijk instrument gaan vormen om te komen tot een effectiever en efficiënter natuur- en milieubeleid.

Over de opzet van meetnetten zijn ook enkele meer specifieke rapporten (o.a. over meetnetten voor vogels) verschenen bij Milieubiologie RUL; voor meer informatie tel. 071-275190. M.J.

Meijndel

N.V. DZH/Afd. Biologie RUL, 1991. Meijndel mededelingen, aflevering 21 april 1991.

Meijndel Mededelingen begint met een artikel over de dagvlinders in het duingebied ten noorden van Den Haag. Evenals elders in het land is ook in Meijndel de vlinderfauna sterk achteruit gegaan. Van de 38 soorten die er voor 1981 waren zijn er thans nog slechts 20 over. De situatie in Meijndel lijkt zelfs nog wat ongunstiger te zijn dan elders in het land en ook vergeleken met andere duingebieden. Typische duinvlindersoorten zijn er over het algemeen genomen niet zoveel meer. De Duinparelmoervlinder kwam tot voor enkele decennia overal in de duinen voor, maar is in Zeeland en Zuid-Holland verdwenen en in Meijndel voor het laatst in 1964 gezien. De Grote parelmoervlinder is in Meijndel zelfs voor het laatst in 1902 waargenomen en is alleen nog op de Waddeneilanden te vinden. De meest bijzondere (onder)soort, het Duingentiaanblauwtje, is sinds 1979 niet meer signaleerd in Meijndel ondanks de aanwezigheid van de kruisbladgentiaan, waarmee de larf zich eerst voedt en mieren, die de larve meenemen naar hun nest en voor de verdere ontwikkeling zorgen.

Vooral soorten die toch al schaars waren en aan vochtige gebieden gebonden zijn zijn verdwenen. Waarschijnlijk speelt de verdroging van de duinen bij de achteruitgang een rol. Voor een ander soort, het Duingentiaanblauwtje, is waarschijnlijk de veruiging na de infiltratie en het stoppen van de begrazing oorzaak van de verdwijning. De infiltratiewerken hebben niet tot herstel van de vlinderpopulatie geleid. Er kunnen geografische barrières ontstaan zijn die terugkomst van m.n. zeldzame soorten verhinderen. Verder zijn de vochtige gebieden van nu door de veruigde randvegetaties niet vergelijkbaar met vroegere situaties. De kans op een gedeeltelijk herstel van de vlinderfauna is echter wel weer toegenomen door enkele maatregelen zoals begrazing door paarden (sinds eind 1990) en plannen voor regeneratie van voedselarme vochtige duingebieden. De overige artikelen in dit Meijndelnummer gaan over zeer uiteenlopende onderwerpen zoals: de relatie tussen hydrologie en vegetatie, de regeneratie van vochtige duinvalleien, diepinfiltratie, ervaringen met geiten bij het beheer van abelen, vispopulaties in infiltratiepannen, het verdwijnen van de Wassenaarse watertoren, nestplaatskeuze van Kleine Mantelmeeuw en Zilvermeeuw en de meeuwentellingen van 1986 t/m 1989. H.B.

Onlangs verschenen

HOGESCHOOL DE HORST & STICHTING PIETTERPAD MILIEU ESTAFETTE, 1991. 't Groene Gidsje. Verkrijgbaar bij de Stichting Pieterpad Milieu Estafette (tel. 05959-1483) voor f2,50 (excl. verzendkosten). Dit boekje bevat een overzicht van de belangrijkste natuur- en milieuorganisaties in Nederland. Van elke organisatie wordt wat nuttige achtergrondinformatie gegeven.

W. KOERSELMAN, 1991. Verruiging van (ver)natte duinvalleien. KIWA-rapport SWE 91.006. Te bestellen door overmaking van f 18,00 op giro 529295 t.n.v. KIWA N.V. Rijswijk o.v.v. "swe 91.006". Een literatuuroverzicht van de relatie tussen grondwaterstand, voedingsstoffen aanbod en

vegetatiestructuur in duinvalleien. Het rapport gaat met name in op de mogelijke oorzaken van het verruigen van duinvalleivegetaties na het "vernatten" van verdroogde duinvalleien in het kader van regeneratieprojecten. Ook geeft het rapport een aanzet tot onderzoek om nog bestaande kennislakunes weg te werken.

E.M. DE BOKX, 1991. Macrofauna en Kuifeenden in de Amsterdamse Waterleidingduinen. Uitgave: Gemeentewaterleidingen Amsterdam.

In dit rapport wordt verslag gedaan van een onderzoek naar de relatie tussen het broedsucces van Kuifeenden in het Amsterdamse duingebied en het aanwezige voedselaanbod. Helaas geeft het onderzoek nog geen antwoord op de belangrijke vraag waarom de kuifeendenpopulatie in het Amsterdamse duingebied terugloopt. Hiervoor is meerjarig onderzoek nodig. Wel blijkt uit het onderzoek, dat Kuifeenden met name daar voorkomen waar veel bodemmacrofauna en veel muggelarven aanwezig zijn. Deze organismen zijn met name in de kanalen te vinden.

HAAGSE VOGELBESCHERMING, 1991. Vogels in en om Den Haag, inventarisatierapport 1990. Te bestellen door overmaking van f9,00 op giro 3586185 t.n.v. Penningmeester Haagse Vogelbescherming te Den Haag o.v.v. "inventarisatierapport 1990". Als gevolg van de zachte winter 89/90 en de vriendelijke voorjaarsmaanden is 1990 een goed broedseizoen voor vogels in en rond Den Haag geweest. In totaal zijn 11.000 vogelparen geteld en heeft voor het eerst sinds vele jaren de IJsvogel weer in Den Haag gebroed.

Over 1990 zijn echter ook zorgwekkende berichten te melden. Vele broedvogels werden verstoord door vernieling van de nestkasten, het buiten de paden lopen van recreanten en het los laten lopen van honden.

VEER, M.A.C., 1991. De relatie tussen vegetatie en abiotische (bodem)parameters in vier duinvalleien. Deel I inventariserende bodemanalyse, -kartering en -voorspelling. Gemeentewaterleidingen Amsterdam.

VEER, M.A.C., L.H.W.T. GEELLEN EN M. VAN TIL, 1991. De relatie tussen vegetatie en abiotische (bodem)parameters in vier duinvalleien. Deel II analyse van gekoppelde bodem- en vegetatie-opnamen met behulp van het computerprogramma CANOCO. Gemeentewaterleidingen Amsterdam.

TIL, EN M.J.H. VAN LOEDEMAN, 1991. Nauwkeurighedsaspecten van een sequentiele luchtfoto-analyse. Gemeentewaterleidingen Amsterdam.

HARTOG, M., 1991. Een halve eeuw ontwikkeling van de vegetatiestructuur in het Ruijgeveld. Gemeentewaterleidingen Amsterdam.

HAVE, C. VAN DER, 1991. Een halve eeuw landschapontwikkeling in de Vellen, Palmveld en Vogelenveld. Gemeentewaterleiding Amsterdam.